

Чепеляк К.В., здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук В. Г., доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ЗНАЧЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ: ОКРЕМИЙ АСПЕКТ

На сучасному етапі розвитку суспільства, з прийняттям Кримінально-процесуального кодексу, серед процесуальних засобів доказування з'явилися нові, які за своїми ознаками наближаються до оперативно-розшукових, та отримали назву «Негласні слідчі(розшукові) дії», що кореспондує Глава 21 цього закону. Як відомо, Конституція України гарантує право на таємницю сімейного та особистого життя, а також право на приватне спілкування. Враховуючи те, що спеціально уповноважені органи, при здійсненні ними негласних слідчих (розшукових) дій тимчасово обмежують основоположні права осіб, гарантовані основним законом держави, законодавець передбачив, що більшість з таких дій, мають здійснюватися з обов'язковими заходами судового контролю.

Актуальність даної тематики зумовлюється, в першу чергу тим, що проведення негласних слідчих (розшукових) дій досить тривалий процес, який потребує достатньо часу та людських ресурсів, з точки зору аналізу практики правоохоронних органів та суду, щодо розгляду відповідних клопотань про дозвіл на проведення тої чи іншої дії.

Проте, складність зазначеної процедури, з одного боку є виправданою, адже має місце тимчасове обмеження основоположних прав людини, гарантованих Конституцією.

Оскільки дана тема не є новою, до неї неодноразово зверталися як вітчизняні так і зарубіжні науковці, зокрема: Б.І. Бороненко, О.Б. Комарницька, Д.Б. Сергєєва, Г.П. Серєда, В.М. Тertiшник, О.Ю. Шевчук, та інші. Не зважаючи на таку кількість правників, дана тема була досліджена не у повному обсязі та деякі питання залишаються не вирішеними на сьогодні.

Варто почати з того, що Кримінально-процесуальний кодекс визначає, що негласні слідчі (розшукові) дії - це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом(стаття 246 КПК України)

[1].

Так, негласні слідчі(розшукові) дії відіграють велике значення у розслідуванні кримінальних проваджень щодо тяжких або особливо тяжких злочинів. Метою таких дій є повне, всебічне та об'єктивне зібрання доказової інформації, яка стосується особи чи групи осіб, що вчинили злочин або готують вчинення останнього.

Незаперечним є той факт, що під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій має місце доказування, що включає в себе збирання, перевірку та оцінку доказів, з метою встановлення фактів чи обставин, що мають значення для кримінального провадження.

У кримінальному провадженні доказуванню підлягають:

- подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення);
- винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення;
- вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат;
- обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, що виключають кримінальну відповідальність або є підставою для закриття кримінального провадження;
- обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання [2, с.553].

З огляду на це, науковці виділяють такі ознаки негласних слідчих (розшукових) дій: 1) різновид слідчих (розшукових) дій; 2) ключова притаманна риса- негласність; 3)тісний зв'язок з оперативно-розшуковою діяльністю; 4) структурно- логічна побудова їх системи залежно від тяжкості вчиненого злочину та факту втручання в приватне спілкування; 5) полісуб'єктність проведення, що передбачає здійснення взаємодії між учасниками кримінального провадження; 6) переважне проведення в кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів [3,с. 111].

Отже, підсумовуючи зазначене, можна дійти висновку, що негласні слідчі (розшукові) дії є невід'ємною складовою при розслідуванні кримінальних проваджень тяжких та особливо тяжких злочинів, які наділені характерними їм ознаками, що відокремлюють їх від слідчих (розшукових) дій. Також, негласні слідчі (розшукові) дії здійснюються спеціальними суб'єктами, які реалізують правові норми, які включають в себе застосування гласних і негласних засобів та заходів.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 лют. 2018 р. : (ОФЦ. ТЕКСТ). – К.:Паливода А.В., 2018. – 404 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науковопрактичний коментар / За заг. ред. професорів В.Г. Гончаренка, В.Т.Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2014. – 1328 с.
3. Негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному судочинстві України: моногр. / С.Р. Тагієв. К.:ВД «Дакор», 2015. 440 с.

Шахова К.В., кандидат юридичних наук, докторант Харківського національного університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТЕРПЛИХ ОСІБ ВІД ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

Безліч цілей, завдань оперативно-розшукової діяльності, що відповідають обов'язкам оперативних підрозділів, а також комплексність мір і заходів цієї діяльності, засобів і джерел її інформаційного забезпечення надають практично майже всій інформації, використовуваної в ОРД, специфічні ознаки саме для оперативно-розшукової характеристики. Інша справа, що ця інформація дійсно багато в чому формується за рахунок ОРД, що перебувають на стику з теорією, різних знань, зокрема криміналістичних, кримінологічних, психологічних та ін. Інакше кажучи, мова йде про давно вже визнаний міждисциплінарний, міжгалузевий і комплексний характер оперативно-розшукової характеристики. Однак важливо при цьому підкреслити, що вона в цьому випадку містить у собі не "чисті", а трансформовані галузеві знання, тобто інформаційні зрізи, затребувані й адекватно використовувані в процесі здійснення ОРД у пізнавальному й інструментально-діючому значеннях. При цьому серцевиною оперативно-розшукової характеристики є спеціальні заходи й методи, які спрямовані на досягнення наміченої мети, рішення виникаючого оперативно-тактичного завдання, подальше пізнання об'єктивної дійсності кримінальної або криміногенної події.

Однак, аналізуючи фахову юридичну літературу можна дійти висновку, що зазвичай оперативно-розшукову характеристику розглядають з позиції визначення особливостей кримінально-правового, криміналістичного, кримінологічного характеру, оскільки вона є складною інформаційною моделлю, яка поєднує в собі комплекс специфічних ознак, рис, особливостей,